Mòdul 0372 – Gestió de bases de dades

Índex

Cicle formatiu: Administració de Sistemes Informàtics en Xarxa (ASIX)

Durada: 198 h (132 h centre + 66 h empresa)

SGBD de referència: MariaDB

1. Sistemes d'emmagatzematge de la informació

1.1. Fitxers

Abans de les bases de dades modernes, la informació es guardava en **fitxers**. Existeixen diversos tipus:

Tipus	Descripció
Plans (seqüencials)	Els registres s'emmagatzemen un darrere l'altre. L'accés és lent perquè cal llegir des del principi.
Indexats	Disposen d'un índex que permet localitzar registres sense recórrer tot el fitxer.
Accés directe	Es calcula la posició física del registre mitjançant una funció hash. L'accés és molt ràpid.

Problemes dels sistemes de fitxers tradicionals:

- **Redundància:** la mateixa informació es repeteix en múltiples fitxers.
- **Inconsistència:** si es modifica un fitxer i no els altres, les dades no coincideixen.
- **Dificultat d'accés:** cal programar cada consulta específicament.
- **Aïllament de dades:** els formats heterogenis dificulten compartir informació.
- **Problemes de seguretat i concurrència:** difícil controlar qui accedeix i quan.

1.2. Bases de dades: conceptes, usos i tipus

Una **base de dades (BD)** és una col·lecció de dades relacionades entre si, organitzades de manera que es puguin emmagatzemar, recuperar i modificar de forma eficient.

Tipus segons el model de dades

Model	Descripció	Exemples
Jeràrquic	Les dades s'organitzen en forma d'arbre. Cada registre fill té un únic pare.	IMS d'IBM
En xarxa	Extensió del jeràrquic; un fill pot tenir múltiples pares.	IDMS
Relacional	Les dades s'organitzen en taules (relacions). És el model més estès.	MariaDB, PostgreSQL, Oracle
Orientat a objectes	Les dades es representen com a objectes, amb atributs i mètodes.	db4o
NoSQL	Dissenys no relacionals: documents, clau-valor, grafs, columnar.	MongoDB, Redis, Cassandra

Tipus segons la ubicació de la informació

- **Centralitzades:** totes les dades resideixen en un únic servidor.
- **Distribuïdes:** les dades es reparteixen entre múltiples nodes interconnectats.
- **En núvol:** allotjades en infraestructures de cloud computing (Amazon RDS, Google Cloud SQL…).

1.3. Sistemes gestors de bases de dades (SGBD)

Un **SGBD** (en anglès *DBMS*, *Database Management System*) és el programari que permet crear, mantenir i controlar l'accés a una base de dades.

Funcions principals

- **Definició de dades:** permet definir l'estructura (esquema) de la BD mitjançant el DDL.
- **Manipulació de dades:** permet inserir, consultar, modificar i eliminar dades (DML).
- **Control d'accés:** gestiona els permisos d'usuaris i rols.
- **Integritat:** garanteix que les dades compleixin les regles definides.
- **Concurrència:** permet que múltiples usuaris accedeixin simultàniament sense conflictes.
- **Recuperació:** restaura la BD a un estat consistent en cas d'error.

Components d'un SGBD

- **Motor de la base de dades:** nucli que processa les consultes.
- **Diccionari de dades (catàleg):** emmagatzema metadades sobre l'estructura de la BD.
- **Intèrpret del llenguatge de consulta:** processa sentències SQL.
- **Gestor de transaccions:** garanteix les propietats: atomicitat, consistència, aïllament i durabilitat.
- **Gestor d'emmagatzematge:** controla l'accés als fitxers físics.
- **Gestor de concurrència:** coordina l'accés simultani.
- **Gestor de recuperació:** gestiona còpies de seguretat i restauració.

Classificació dels SGBD

- **Relacionals (RDBMS):** MariaDB, MySQL, PostgreSQL, Oracle, SQL Server.
- **NoSQL:** MongoDB (documents), Redis (clau-valor), Neo4j (grafs), Cassandra (columnar).
- **NewSQL:** CockroachDB, TiDB (relacionals amb escalabilitat horitzontal).
- **Propietaris vs. lliures:** Oracle i SQL Server (propietaris); MariaDB, PostgreSQL (lliures).

2. Disseny lògic de bases de dades

2.1. El model de dades

El **model de dades** és un conjunt de conceptes i notacions per descriure les dades d'un sistema d'informació. El disseny passa per tres nivells:

1. **Nivell conceptual:** model entitat-relació (E/R), independent del SGBD.
2. **Nivell lògic:** model relacional, adaptat al tipus de SGBD.
3. **Nivell físic:** implementació concreta sobre un SGBD determinat.

2.2. El diagrama Entitat-Relació (E/R)

El **diagrama E/R** és una representació gràfica del model conceptual que descriu les entitats del sistema i les relacions entre elles.

Elements principals

Element	Símbol	Descripció
Entitat	Rectangle	Objecte del món real sobre el qual volem guardar informació. Ex: `CLIENT`, `PRODUCTE`.
Atribut	Ellipse	Propietat o característica d'una entitat. Ex: `nom`, `preu`.
Atribut clau	Ellipse subratllad	Atribut que identifica unívocament cada instància. Ex: `DNI`, `codi_producte`.
Relació	Rombe	Associació entre dues o més entitats. Ex: `COMPRA`.
Atribut multivalu	Ellipse doble	Pot tenir múltiples valors. Ex: `telèfon`.
Atribut derivat	Ellipse discontínu	Es calcula a partir d'altres atributs. Ex: `edat` (de `data_naixement`).

Cardinalitat

Indica el nombre d'instàncies d'una entitat que es poden associar a instàncies d'una altra:

- **1:1** (un a un): un empleat té un únic despatx.
- **1:N** (un a molts): un client pot fer moltes comandes.
- **N:M** (molts a molts): un alumne pot matricular-se de moltes assignatures, i una assignatura pot tenir molts alumnes.

Participació (modalitat)

- **Total (obligatòria):** tota instància de l'entitat participa en la relació (doble línia).
- **Parcial (opcional):** no totes les instàncies han de participar (línia simple).

Entitats dèbils

Una **entitat dèbil** no té prou atributs per identificar-se per si sola; depèn d'una entitat forta.
Ex: `LÍNIA_COMANDA` depèn de `COMANDA`.
Es representa amb rectangle doble; la relació identificadora, amb rombe doble.

2.3. El model E/R ampliat

El model E/R ampliat afegeix:

- **Generalització/Especialització (herència):** una entitat superclasse es descompon en subclasses que hereten els seus atributs. Ex: `PERSONA` → `EMPLEAT`, `CLIENT`.
  - **Disjunta:** una instància pertany a una única subclasse.
  - **Encavalcada:** una instància pot pertànyer a múltiples subclasses.
- **Agregació:** una relació es tracta com si fos una entitat per poder relacionar-la amb altres.

2.4. El model relacional

Terminologia

Terme relacional	Equivalent informal
Relació	Taula
Tupla	Fila / registre
Atribut	Columna / camp
Domini	Conjunt de valors possibles d'un atribut
Grau	Nombre de columnes d'una relació
Cardinalitat	Nombre de files d'una relació

Característiques d'una relació

- No hi ha tuples duplicades.
- L'ordre de les tuples és irrellevant.
- L'ordre dels atributs és irrellevant.
- Els valors dels atributs són atòmics (primera forma normal).

Claus

- **Superclau:** qualsevol conjunt d'atributs que identifica unívocament una tupla.
- **Clau candidata:** superclau mínima (no es pot eliminar cap atribut sense perdre la unicitat).
- **Clau primària (PK):** clau candidata escollida per identificar les tuples. No pot ser `NULL`.
- **Clau forana (FK):** atribut(s) d'una relació que referencien la PK d'una altra relació.

Regles d'integritat

- **Integritat d'entitat:** cap atribut de la PK pot tenir valor `NULL`.
- **Integritat referencial:** si una FK té valor, ha d'existir una tupla corresponent a la taula referenciada.

2.5. Pas del diagrama E/R al model relacional

Cas E/R	Transformació
Entitat forta	Una taula amb tots els seus atributs; la clau E/R és la PK.
Entitat dèbil	Una taula que inclou la PK de l'entitat forta com a part de la seva PK (clau composta).
Relació 1:1	S'incorpora la PK d'una entitat com a FK a l'altra (es prefereix el costat de participació total).
Relació 1:N	La PK del costat “1” s'afegeix com a FK al costat “N”.
Relació N:M	Es crea una nova taula de relació amb les PK de les dues entitats com a PK composta.
Atribut multivaluat	Es crea una nova taula amb la PK de l'entitat i el valor de l'atribut.
Especialitza	Opció 1: una taula per a la superclasse i una per a cada subclasse (FK a superclasse). Opció 2: una taula per a cada subclasse amb tots els atributs. Opció 3: una sola taula amb un atribut discriminador.

2.6. Normalització

La **normalització** és el procés de descomposició de les relacions per eliminar redundàncies i anomalies d'inserció, modificació i eliminació.

Dependències funcionals

- **Dependència funcional (DF):** $A \rightarrow B$ significa que cada valor d'A determina un únic valor de B.
- **DF parcial:** B depèn d'una part d'una clau composta.
- **DF transitiva:** $A \rightarrow B$ i $B \rightarrow C$, per tant $A \rightarrow C$ (on B no és clau).

Formes normals

1FN (Primera Forma Normal)

- Tots els atributs han de ser atòmics (valors indivisibles).
- No hi ha grups repetits.

2FN (Segona Forma Normal)

- Compleix la 1FN.
- Tots els atributs no clau depenen **totalment** de la PK (no hi ha dependències parcials).

- S'aplica quan la PK és composta.

```
Exemple:
Taula incorrecta: COMANDA_PRODUCTE(cod_comanda, cod_producte,
↪  quantitat, nom_producte)
  nom_producte depèn només de cod_producte (DF parcial)

Solució:
  COMANDA_PRODUCTE(cod_comanda, cod_producte, quantitat)
  PRODUCTE(cod_producte, nom_producte)
```

3FN (Tercera Forma Normal)

- Compleix la 2FN.
- No hi ha **dependències transitives**: cap atribut no clau depèn d'un altre atribut no clau.

```
Exemple:
Taula incorrecta: EMPLEAT(cod_empleat, nom, cod_departament,
↪  nom_departament)
  nom_departament depèn de cod_departament (DF transitiva)

Solució:
  EMPLEAT(cod_empleat, nom, cod_departament)
  DEPARTAMENT(cod_departament, nom_departament)
```

FNBC (Forma Normal de Boyce-Codd)

- Versió reforçada de la 3FN: per a tota DF $A \rightarrow B$, A ha de ser superclau.

3. Disseny físic de bases de dades

3.1. Eines gràfiques

MariaDB pot gestionar-se amb eines gràfiques com:

- **phpMyAdmin:** eina web molt estesa, adequada per a gestió bàsica.
- **DBeaver:** client multiplataforma, molt complet.
- **MySQL Workbench:** compatible amb MariaDB, permet disseny E/R visual.

3.2. El llenguatge de definició de dades (DDL)

El **DDL** (*Data Definition Language*) permet crear i modificar l'estructura de la BD.

Crear i seleccionar una base de dades

```
-- Crear una base de dades
CREATE DATABASE institut
    CHARACTER SET utf8mb4
    COLLATE utf8mb4_unicode_ci;

-- Seleccionar la base de dades activa
USE institut;

-- Eliminar una base de dades
DROP DATABASE IF EXISTS institut;
```

Crear taules

```
CREATE TABLE alumne (
    id_alumne    INT             NOT NULL AUTO_INCREMENT,
    nom          VARCHAR(50)     NOT NULL,
    cognoms      VARCHAR(100)    NOT NULL,
    data_naix    DATE,
    email        VARCHAR(100)    UNIQUE,
    CONSTRAINT pk_alumne PRIMARY KEY (id_alumne)
);
```

Modificar taules

```
-- Afegir una columna
ALTER TABLE alumne ADD COLUMN telefon VARCHAR(15);

-- Modificar el tipus d'una columna
ALTER TABLE alumne MODIFY COLUMN telefon VARCHAR(20);

-- Eliminar una columna
ALTER TABLE alumne DROP COLUMN telefon;

-- Renomenar una taula
ALTER TABLE alumne RENAME TO estudiant;
```

Eliminar taules

```
DROP TABLE IF EXISTS alumne;

-- Buidar una taula (elimina totes les files, però manté l'estructura)
TRUNCATE TABLE alumne;
```

3.3. Tipus de dades a MariaDB

Numèrics

Tipus	Bytes	Rang (amb signe)
`TINYINT`	1	-128 a 127
`SMALLINT`	2	-32.768 a 32.767
`MEDIUMINT`	3	-8.388.608 a 8.388.607
`INT` / `INTEGER`	4	-2.147.483.648 a 2.147.483.647
`BIGINT`	8	$\pm 9{,}2 \times 10^{18}$
`DECIMAL(p,s)`	Variable	Precisió exacta; útil per a diners
`FLOAT`	4	Punt flotant, precisió simple
`DOUBLE`	8	Punt flotant, precisió doble

Cadenes de text

Tipus	Descripció
`CHAR(n)`	Longitud fixa de n caràcters (màx. 255).
`VARCHAR(n)`	Longitud variable fins a n caràcters (màx. 65.535).
`TEXT`	Text llarg (fins a 65.535 bytes).
`MEDIUMTEXT`	Fins a 16 MB.
`LONGTEXT`	Fins a 4 GB.

Data i hora

Tipus	Format	Descripció
`DATE`	`AAAA-MM-DD`	Només data.
`TIME`	`HH:MM:SS`	Només hora.
`DATETIME`	`AAAA-MM-DD HH:MM:SS`	Data i hora. No ajusta zona horària.
`TIMESTAMP`	`AAAA-MM-DD HH:MM:SS`	Com DATETIME, però s'ajusta a la zona horària del servidor.
`YEAR`	`AAAA`	Any de 4 dígits.

Altres

Tipus	Descripció
`BOOLEAN` / `TINYINT(1)`	0 (fals) o 1 (veritat).
`ENUM('v1','v2',...)`	Un valor d'una llista predefinida.
`SET('v1','v2',...)`	Zero o més valors d'una llista predefinida.
`BLOB`	Dades binàries (imatges, fitxers).
`JSON`	Dades en format JSON (MariaDB 10.2+).

3.4. Restriccions (constraints)

Les restriccions garanteixen la integritat de les dades.

```
CREATE TABLE matricula (
    id_matricula    INT             NOT NULL AUTO_INCREMENT,
    id_alumne       INT             NOT NULL,
    id_modul        INT             NOT NULL,
    curs            YEAR            NOT NULL DEFAULT (YEAR(CURDATE())),
    nota_final      DECIMAL(4,2)    CHECK (nota_final BETWEEN 0 AND
 ↪  10),

    CONSTRAINT pk_matricula     PRIMARY KEY (id_matricula),
    CONSTRAINT uq_mat_alu_mod   UNIQUE (id_alumne, id_modul, curs),
    CONSTRAINT fk_mat_alumne    FOREIGN KEY (id_alumne)
                                REFERENCES alumne(id_alumne)
                                ON DELETE RESTRICT
                                ON UPDATE CASCADE,
    CONSTRAINT fk_mat_modul     FOREIGN KEY (id_modul)
                                REFERENCES modul(id_modul)
                                ON DELETE RESTRICT
                                ON UPDATE CASCADE
);
```

Polítiques d'integritat referencial

Acció	Descripció
`RESTRICT`	No permet eliminar/modificar la fila pare si té files filles.
`CASCADE`	Propaga l'eliminació/modificació a les files filles.
`SET NULL`	Posa `NULL` a la FK de les files filles.
`NO ACTION`	Similar a `RESTRICT` (comportament per defecte).
`SET DEFAULT`	Posa el valor per defecte a la FK (poc suportat).

4. Realització de consultes

4.1. La sentència SELECT

```
SELECT [DISTINCT] llista_columnes | *
FROM   taula [AS àlies]
[JOIN  ...]
[WHERE condició]
[GROUP BY columnes]
[HAVING condició_grups]
[ORDER BY columnes [ASC|DESC]]
[LIMIT n [OFFSET m]];
```

4.2. Consultes simples

```
-- Totes les columnes
SELECT * FROM alumne;

-- Columnes específiques amb àlies
SELECT nom, cognoms AS 'Cognoms complets' FROM alumne;

-- Eliminar duplicats
SELECT DISTINCT curs FROM matricula;

-- Ordenació
SELECT nom, cognoms FROM alumne ORDER BY cognoms ASC, nom ASC;

-- Limitar resultats
SELECT * FROM alumne ORDER BY cognoms LIMIT 10 OFFSET 20;
```

Condicions (WHERE)

```
-- Comparació
SELECT * FROM alumne WHERE id_alumne = 5;

-- Rang
SELECT * FROM matricula WHERE nota_final BETWEEN 5 AND 7;

-- Llista de valors
SELECT * FROM modul WHERE curs IN (1, 2);

-- Patrons de text
SELECT * FROM alumne WHERE cognoms LIKE 'Garcia%';
SELECT * FROM alumne WHERE email LIKE '%@gmail.com';

-- Valors nuls
SELECT * FROM alumne WHERE email IS NULL;
```

```
SELECT * FROM alumne WHERE email IS NOT NULL;

-- Operadors lògics
SELECT * FROM matricula WHERE nota_final >= 5 AND curs = 2024;
SELECT * FROM alumne WHERE nom = 'Pere' OR nom = 'Joan';
SELECT * FROM alumne WHERE NOT (nom = 'Pere');
```

4.3. Consultes de resum i agrupament

Funcions d'agregació

Funció	Descripció
`COUNT(*)`	Compta el nombre de files.
`COUNT(col)`	Compta els valors no nuls d'una columna.
`SUM(col)`	Suma els valors.
`AVG(col)`	Calcula la mitjana.
`MAX(col)`	Valor màxim.
`MIN(col)`	Valor mínim.

```
-- Nombre total d'alumnes
SELECT COUNT(*) AS total_alumnes FROM alumne;

-- Nota mitjana per mòdul
SELECT id_modul, AVG(nota_final) AS nota_mitjana
FROM   matricula
WHERE  nota_final IS NOT NULL
GROUP  BY id_modul;

-- Nombre d'alumnes aprovats per mòdul (nota >= 5)
SELECT id_modul, COUNT(*) AS aprovats
FROM   matricula
WHERE  nota_final >= 5
GROUP  BY id_modul
HAVING COUNT(*) > 10
ORDER  BY aprovats DESC;
```

> **Nota:** `WHERE` filtra **files individuals** abans de l'agrupament; `HAVING` filtra **grups** després de l'agrupament.

4.4. Composicions (JOIN)

INNER JOIN

Retorna les files que tenen correspondència en les dues taules.

```
SELECT a.nom, a.cognoms, m.curs, mo.nom_modul, m.nota_final
FROM   matricula m
       INNER JOIN alumne a  ON m.id_alumne = a.id_alumne
       INNER JOIN modul  mo ON m.id_modul  = mo.id_modul
WHERE  m.curs = 2024
ORDER  BY a.cognoms;
```

LEFT JOIN

Retorna **totes** les files de la taula esquerra, i les coincidents de la dreta (o `NULL` si no n'hi ha).

```
-- Alumnes amb o sense matrícules
SELECT a.nom, a.cognoms, COUNT(m.id_matricula) AS num_matricules
FROM   alumne a
       LEFT JOIN matricula m ON a.id_alumne = m.id_alumne
GROUP  BY a.id_alumne, a.nom, a.cognoms;
```

RIGHT JOIN

Igual que el LEFT JOIN però amb la taula dreta com a base.

```
SELECT mo.nom_modul, COUNT(m.id_matricula) AS num_alumnes
FROM   matricula m
       RIGHT JOIN modul mo ON m.id_modul = mo.id_modul
GROUP  BY mo.id_modul, mo.nom_modul;
```

Producte cartesià (CROSS JOIN)

Combina cada fila d'una taula amb totes les files de l'altra.

```
SELECT a.nom, mo.nom_modul
FROM   alumne a CROSS JOIN modul mo;
```

Auto-unió (self-join)

```
-- Empleats i el nom del seu supervisor
SELECT e.nom AS empleat, s.nom AS supervisor
FROM   empleat e
       LEFT JOIN empleat s ON e.id_supervisor = s.id_empleat;
```

4.5. Subconsultes

Una subconsulta és una SELECT dins d'una altra sentència SQL.

```
-- Alumnes amb nota superior a la mitjana del seu mòdul
SELECT a.nom, a.cognoms, m.nota_final
FROM   matricula m
       INNER JOIN alumne a ON m.id_alumne = a.id_alumne
WHERE  m.nota_final > (
           SELECT AVG(nota_final)
           FROM   matricula
           WHERE  id_modul = m.id_modul
       );

-- Alumnes que mai han suspès (amb NOT IN)
SELECT nom, cognoms
FROM   alumne
WHERE  id_alumne NOT IN (
           SELECT DISTINCT id_alumne
           FROM   matricula
           WHERE  nota_final < 5
       );

-- Mòduls amb més alumnes que la mitjana (amb EXISTS)
SELECT mo.nom_modul
FROM   modul mo
WHERE  EXISTS (
           SELECT 1
           FROM   matricula m
           WHERE  m.id_modul = mo.id_modul
           GROUP  BY m.id_modul
           HAVING COUNT(*) > (SELECT AVG(c) FROM (
               SELECT COUNT(*) AS c FROM matricula GROUP BY id_modul
           ) AS sub)
       );
```

4.6. Unions de consultes

```
-- UNION: elimina duplicats
SELECT nom FROM alumne
UNION
SELECT nom FROM professor;

-- UNION ALL: manté duplicats
SELECT nom FROM alumne
UNION ALL
SELECT nom FROM professor;
```

5. Edició de les dades

5.1. INSERT

```
-- Inserir una fila especificant columnes
INSERT INTO alumne (nom, cognoms, data_naix, email)
VALUES ('Maria', 'Puig Soler', '2005-03-15',
 ↪  'maria.puig@exemple.cat');

-- Inserir múltiples files
INSERT INTO modul (nom_modul, hores, curs) VALUES
    ('Gestió de bases de dades', 165, 1),
    ('Administració de sistemes', 198, 1),
    ('Xarxes locals', 165, 1);

-- Inserir a partir d'una consulta
INSERT INTO historial_matricula (id_alumne, id_modul, nota_final,
 ↪  any_hist)
SELECT id_alumne, id_modul, nota_final, YEAR(NOW())
FROM   matricula
WHERE  nota_final IS NOT NULL;
```

5.2. UPDATE

```
-- Actualitzar una fila concreta
UPDATE alumne
SET    email = 'maria.puig.nou@exemple.cat'
WHERE  id_alumne = 12;

-- Actualitzar múltiples files
UPDATE matricula
SET    nota_final = nota_final + 0.5
WHERE  id_modul = 3 AND curs = 2024 AND nota_final IS NOT NULL;

-- Actualitzar amb subconsulta
```

```
UPDATE alumne
SET    actiu = FALSE
WHERE  id_alumne NOT IN (
           SELECT DISTINCT id_alumne
           FROM   matricula
           WHERE  curs = YEAR(NOW())
       );
```

PRECAUCIÓ

Sempre afegiu clàusula `WHERE` per evitar modificar totes les files per error.

5.3. DELETE

```
-- Eliminar una fila concreta
DELETE FROM alumne WHERE id_alumne = 12;

-- Eliminar amb condició
DELETE FROM matricula WHERE curs < 2020;

-- Eliminar amb subconsulta
DELETE FROM matricula
WHERE  id_alumne IN (
           SELECT id_alumne FROM alumne WHERE actiu = FALSE
       );
```

5.4. Transaccions

Una **transacció** és una seqüència d'operacions que s'executen com una unitat indivisible. Han de complir les propietats:

Propietat	Descripció
Atomicitat	Totes les operacions s'executen o cap.
Consistència	La BD passa d'un estat consistent a un altre.
Aïllament	Les transaccions concurrents no s'interfereixen.
Durabilitat	Els canvis confirmats persisteixen malgrat fallades.

```
-- Inici de la transacció
START TRANSACTION;

-- Operacions
UPDATE compte SET saldo = saldo - 500 WHERE id_compte = 101;
UPDATE compte SET saldo = saldo + 500 WHERE id_compte = 205;

-- Si tot ha anat bé: confirmar
COMMIT;
```

```
-- Si hi ha hagut un error: desfer
ROLLBACK;
```

Punts de restauració (SAVEPOINT)

```
START TRANSACTION;

INSERT INTO comanda (id_client, data) VALUES (5, NOW());
SAVEPOINT sp_comanda;

INSERT INTO linia_comanda (id_comanda, id_producte, quantitat) VALUES
 ↪  (LAST_INSERT_ID(), 12, 3);

-- Si falla la línia, desfer només fins al savepoint
ROLLBACK TO sp_comanda;

-- Si tot va bé
COMMIT;
```

Nivells d'aïllament

```
-- Veure el nivell actual
SELECT @@tx_isolation;

-- Canviar el nivell per a la sessió
SET SESSION TRANSACTION ISOLATION LEVEL READ COMMITTED;
```

Nivell	Lectures brutes	Lectures no repetibles	Lectures fantasma
`READ UNCOMMITTED`	Sí	Sí	Sí
`READ COMMITTED`	No	Sí	Sí
`REPEATABLE READ` (per defecte)	No	No	Sí
`SERIALIZABLE`	No	No	No

5.5. Polítiques de bloqueig

MariaDB implementa **bloqueig a escala de fila** (amb InnoDB) per gestionar l'accés concurrent.

```
-- Bloqueig compartit (lectura): múltiples transaccions poden llegir
 ↪  simultàniament
SELECT * FROM alumne WHERE id_alumne = 5 LOCK IN SHARE MODE;

-- Bloqueig exclusiu (escriptura): cap altra transacció pot llegir ni
 ↪  escriure
```

```
SELECT * FROM alumne WHERE id_alumne = 5 FOR UPDATE;
```

6. Construcció de guions

6.1. Introducció al llenguatge procedimental de MariaDB

MariaDB permet escriure codi procedimental per automatitzar tasques complexes a través de **procediments emmagatzemats**, **funcions** i **disparadors**.

6.2. Tipus de dades, variables i identificadors

```
DELIMITER //

CREATE PROCEDURE exemple_variables()
BEGIN
    -- Declaració de variables locals
    DECLARE v_nom       VARCHAR(50);
    DECLARE v_total     INT DEFAULT 0;
    DECLARE v_nota      DECIMAL(4,2);
    DECLARE v_data      DATE;

    -- Assignació de valors
    SET v_nom = 'Joan';
    SET v_total = v_total + 1;

    -- Assignació amb SELECT...INTO
    SELECT COUNT(*) INTO v_total FROM alumne;

    SELECT CONCAT('Total alumnes: ', v_total) AS resultat;
END //

DELIMITER ;

CALL exemple_variables();
```

6.3. Operadors i estructures de control

Estructura IF

```
DELIMITER //

CREATE PROCEDURE qualificacio(IN p_nota DECIMAL(4,2), OUT p_qualif
 ↪  VARCHAR(20))
BEGIN
    IF p_nota >= 9 THEN
        SET p_qualif = 'Excel·lent';
    ELSEIF p_nota >= 7 THEN
        SET p_qualif = 'Notable';
    ELSEIF p_nota >= 5 THEN
        SET p_qualif = 'Aprovat';
    ELSE
        SET p_qualif = 'Suspès';
    END IF;
END //

DELIMITER ;

CALL qualificacio(7.5, @resultat);
SELECT @resultat;
```

Estructura CASE

```
DELIMITER //

CREATE PROCEDURE torn_horari(IN p_hora INT, OUT p_torn VARCHAR(10))
BEGIN
    CASE
        WHEN p_hora BETWEEN 8  AND 14 THEN SET p_torn = 'Matí';
        WHEN p_hora BETWEEN 15 AND 21 THEN SET p_torn = 'Tarda';
        ELSE                               SET p_torn = 'Nit';
    END CASE;
END //

DELIMITER ;
```

Estructura WHILE

```
DELIMITER //

CREATE PROCEDURE inserir_alumnes_prova(IN p_n INT)
BEGIN
    DECLARE i INT DEFAULT 1;
    WHILE i <= p_n DO
        INSERT INTO alumne (nom, cognoms)
```

```
        VALUES (CONCAT('Nom_', i), CONCAT('Cognom_', i));
        SET i = i + 1;
    END WHILE;
END //

DELIMITER ;

CALL inserir_alumnes_prova(10);
```

Estructura REPEAT

```
DELIMITER //

CREATE PROCEDURE exemple_repeat()
BEGIN
    DECLARE v_count INT DEFAULT 0;
    REPEAT
        SET v_count = v_count + 1;
    UNTIL v_count >= 5
    END REPEAT;
    SELECT v_count;
END //

DELIMITER ;
```

Cursors

```
DELIMITER //

CREATE PROCEDURE llistar_alumnes_aprovats(IN p_id_modul INT)
BEGIN
    DECLARE v_nom       VARCHAR(50);
    DECLARE v_cognoms   VARCHAR(100);
    DECLARE v_nota      DECIMAL(4,2);
    DECLARE fi          BOOLEAN DEFAULT FALSE;

    DECLARE cur CURSOR FOR
        SELECT a.nom, a.cognoms, m.nota_final
        FROM   matricula m
               INNER JOIN alumne a ON m.id_alumne = a.id_alumne
        WHERE  m.id_modul = p_id_modul AND m.nota_final >= 5;

    DECLARE CONTINUE HANDLER FOR NOT FOUND SET fi = TRUE;

    OPEN cur;
    bucle: LOOP
        FETCH cur INTO v_nom, v_cognoms, v_nota;
        IF fi THEN LEAVE bucle; END IF;
```

```
        SELECT CONCAT(v_nom, ' ', v_cognoms, ' - ', v_nota) AS
 ↪  alumne_aprovat;
    END LOOP bucle;
    CLOSE cur;
END //

DELIMITER ;
```

7. Gestió de la seguretat de les dades

7.1. Còpies de seguretat

mysqldump (còpia lògica)

```
# Còpia completa d'una base de dades
mysqldump -u root -p institut > /backup/institut_$(date +%Y%m%d).sql

# Còpia de múltiples bases de dades
mysqldump -u root -p --databases institut rrhh > /backup/multi_$(date
 ↪  +%Y%m%d).sql

# Còpia de totes les bases de dades
mysqldump -u root -p --all-databases > /backup/total_$(date
 ↪  +%Y%m%d).sql

# Còpia d'una taula concreta
mysqldump -u root -p institut alumne > /backup/alumne_$(date
 ↪  +%Y%m%d).sql

# Opcions útils:
# --single-transaction   → còpia consistent sense bloquejar (InnoDB)
# --routines             → inclou procediments i funcions
# --triggers             → inclou disparadors
# --events               → inclou esdeveniments planificats
mysqldump -u root -p --single-transaction --routines --triggers
 ↪  institut \
    > /backup/institut_complet_$(date +%Y%m%d).sql
```

Restauració

```
# Restaurar una còpia
mysql -u root -p institut < /backup/institut_20241015.sql

# Crear la BD prèviament si no existeix
mysql -u root -p -e "CREATE DATABASE IF NOT EXISTS institut;"
mysql -u root -p institut < /backup/institut_20241015.sql
```

mariabackup (còpia física, per a entorns de producció)

```
# Còpia completa
mariabackup --backup --target-dir=/backup/full --user=root
 ↪  --password=secret

# Preparar la còpia per a la restauració
mariabackup --prepare --target-dir=/backup/full

# Restaurar
systemctl stop mariadb
mariabackup --copy-back --target-dir=/backup/full
chown -R mysql:mysql /var/lib/mysql
systemctl start mariadb
```

7.2. Importació i exportació de dades

Exportar a CSV

```
SELECT id_alumne, nom, cognoms, email
FROM   alumne
INTO OUTFILE '/tmp/alumnes.csv'
    FIELDS TERMINATED BY ','
    OPTIONALLY ENCLOSED BY '"'
    LINES TERMINATED BY '\n';
```

Importar des de CSV

```
LOAD DATA INFILE '/tmp/alumnes.csv'
INTO TABLE alumne
    FIELDS TERMINATED BY ','
    OPTIONALLY ENCLOSED BY '"'
    LINES TERMINATED BY '\n'
    (nom, cognoms, email);
```

Exportar/importar amb mysqldump i format XML

```
# Exportar com a XML
mysql -u root -p --xml -e "SELECT * FROM alumne" institut > alumnes.xml
```

7.3. Fitxers de registre (logs)

MariaDB disposa de diversos fitxers de registre configurables a `/etc/mysql/mariadb.conf.d/50-server.cnf`:

```
[mysqld]
# Registre d'errors (sempre actiu)
log_error = /var/log/mysql/error.log

# Registre general de consultes
general_log        = 1
general_log_file   = /var/log/mysql/general.log

# Registre de consultes lentes
slow_query_log     = 1
slow_query_log_file = /var/log/mysql/slow.log
long_query_time    = 2   # en segons

# Registre binari (per a replicació i recuperació puntual)
log_bin            = /var/log/mysql/mariadb-bin
binlog_format      = ROW
expire_logs_days   = 7
```

Consultar els logs des de SQL

```
-- Variables relacionades amb els logs
SHOW VARIABLES LIKE '%log%';

-- Fitxers de log binari existents
SHOW BINARY LOGS;

-- Contingut d'un log binari
SHOW BINLOG EVENTS IN 'mariadb-bin.000001';
```

7.4. Transferència de dades entre sistemes gestors

Per migrar dades entre sistemes gestors heterogenis (p. ex. de PostgreSQL a MariaDB):

1. **Exportar** les dades de l'origen en format CSV o SQL genèric.
2. **Adaptar** els tipus de dades i la sintaxi SQL si cal.
3. **Importar** al destí amb `LOAD DATA INFILE` o `mysql < fitxer.sql`.

Eines específiques: **pgloader** (migra des de PostgreSQL, SQLite, CSV directament a MariaDB), **DBeaver** (permet transferència visual entre SGBD).

```
# Exemple amb pgloader (des de PostgreSQL a MariaDB)
pgloader postgres://usuari:pass@localhost/bd_origen \
         mysql://root:pass@localhost/bd_destino
```

Versions d'aquest document

- HTML - 0372.html
- PDF - 0372.pdf
- ODT - 0372.odt
- MD - 0372.md